

Vakarų Kaukazas 1996 (4s.k.) Perėjos: per. Dorbun (1A) - per. Amanauz (2A) - per. Čučchurskaja Ščel (2A) - per. 810 str. polka (1B) - Piet. Karakaja (2B) - per. Šiaur. Aksaut (2B) - per. Džalaučat (1B)

Vakarų Kaukazas 1996 (4 s.k.)

Autorius: Dainius Rusakevičius (<mailto:dairus@fm.vtu.lt>)

Maršrutas:

Archyzas - up. Bielaja - per. Dorbun (1A) - up. D. Laba - per. Amanauz (2A) - up. Psyš - per. Čučchurskaja Ščel (2A) - up. Kizgyč - per. 810 str. polka (1B) - Piet. Karakaja (2B) - per. Šiaur. Aksaut (2B) - per. Džalaučat (1B) - Dombajus
Maršruto ilgis - 170 km. Žygio trukmė - 17 dienų. Kategorinių perėjų - 7.

Pasiruošimas žygiui

1996 m. vasarą, kaip ir kiekvienais metais ruošėmės 4-5 sudėtingumo kalnų žygiui. Pradžioje buvo svarstomi du žygio rajonai, tai - Pamyro Alajus arba Kaukazas. Visus metus treniravomės, dalyvavome Lietuvos Keliautojų Sąjungos rengiamose varžybose ir renginiuose. Beveik visi dalyviai buvo kartu keliavę ir turėjo atitinkamą patirtį. Galutinis žygio rajonas, atsižvelgus į politines ir ekonomines sąlygas, buvo pasirinktas V.Kaukazas, ir būtent jo dalis tarp Archyzo ir Dombajaus. Žygio laikas ir vieta buvo derinama su LKS turiada, kurią turėjo vykti tame pačiame rajone dviem savaitėm vėliau. Visa tai palengvino pasirengimo žygiui rūpesčiu ir ypač vizų gavimą.

Tolimesniame pasiruošimo etape buvo planuojamas žygio maršrutas, renkama informacija apie rajoną ir privažiavimo sąlygas, nes dabar tai yra Rusijos pasienis. Žygio maršrutas buvo suplanuotas iš dviejų dalių: pirmoji-aklimatizacinis ratas, antroji - sudėtingiausia maršruto dalis - tiesinis išėjimas į Dombajų. Buvo suplanuoti atsarginiai variantai, nes maršrutas ėjo ne tik kad pasieniu, bet ir pasienio ruožu, bei kelis kartus kirto Rusijos - Abchazijos sieną, kadangi šiame rajone 2A-2B kategorijos perėjų yra tik netoli Pagrindinio Kaukazo kalnagūbrio arba per jį. Lietuvos grupės šiame rajone retai eidavo sudėtingus žygius, todėl informacijos apie sudėtingesnes perėjas nėra daug, o ir pačių perėjų sudėtingumas labai priklauso nuo metų. Tuo vėliau ne kartą teko įsitikinti.

Žygio dalyviai

Pavardė Vardas	Turistinis pasiruošimas	Gimimo metai	Pareigos žygyje
RUSAKEVIČIUS DAINIUS	C. Kaukazas -3(v); C. Tian-Šanis -4(v); Altajus -4(d); C.Tian-Šanis -5(d)	1970	Vadovas
VAISIŪNAS DARIUS	C. Kaukazas-3(d); C. Tian-Šanis -4(d); Altajus -4(d);	1970	Primusininkas
JONYS ROMUALDAS	Altajus -3(d)	1971	Vyr. virėjas
SRIUBAS EGIDIJUS	C.Kaukazas -3(d)	1975	Ūkvedys
ČERNIAUSKAS EUGENIJUS	C.Kaukazas -2(d)	1970	Fotografas
SAPRANAČIUS VLADAS	C.Kaukazas -2(d)	1975	Metraštininkas
DIMGAILAITĖ RASA	C.Kaukazas -2(d)	1975	Medikė
JANULEVIČIUS ALVYDAS	C.Kaukazas -3(d)	1973	Remontininkas

Praeitios perėjos

Eil. Nr.	Perėjus pavadinimas	Sudėtingumo kategorija	Aukštis, m	Charakteristika	Pastabos
1.	Dorbun	1A	2850	snieg.-nuobir.	up. Bielaja -> up. Burnaja
2.	Amanauz	2A	3000	led.	up. Didž. Laba -> up. Amanauz
3.	Čučkurskaja Ščel	2A (1B*)	3000	led.-uol.	up. Sekirtme -> up. Kizgyč
4.	810 str. polka	1B	3000	snieg.-nuobir.	up. Bugoičat -> led. Piet. Maruch
5.	Piet. Karakaja	2B	3300	led. - uol.	led. Piet. Maruch-> up. Aksaut
6.	Šiaur. Aksaut	2B	3250	led.-uol.	led. Aksaut -> led. Džalaučat
7.	Džalaučat	1B	3050	snieg.-led.	led. Džalaučat -> up. Alibek

Maršruto aprašymas

Data	Žygio dn.	Praeita maršruto atkarpa	Km	Trumpas maršruto aprašymas	Meteo sąlygos
07.15	1	Archyzas kryžkelė Sofijos slėnį	7	Į Archyzą samdytu autobusu atvykstame apie 18 val. Užsiregistruojame KGT ir pajudame keliu palei upę. Per 2.5 val. pasiekiamė tiltą per Psyšo upę ir kitoj upės pusėje beržyne stojame nakvynei.	Geras oras
07.16	2	Psyšo up.- užmetimas prie Amanauzo ir Psyšo up. santakos- up. Bielaja	18	Einame miško keliuku palei upę. Prie Bielaja up. pietaujame. Keturiese nešame užmetimą,	Iki pietų šviečia saulė, po pietų trumpai palyja

				<p>kurį paliekame netoli Amanauzo up. tarp akmenų. Grįžę dar 4 val. kylame kairiuoju up. Bielaja krantu į jos viršutinį slėnį. Einant vietomis ant medžių yra markiruotė. Temstant stojame nakvynei viršutiniame Bielaja up. slėnyje tarp jaunų berželių.</p>	
07.17	3	per. Dorbun-up. Burnaja	11	<p>Išeiname anksti ryte. Kylame tarp rododendrono krūmų į viršų. Vietomis randame nežymų takelį. Kildami laikomės krypties -dešiniau viršūnės Dorbun. Per akmenis ir sniego lopus išeiname prie stataus žole apaugusio pakilimo į perėją. Pietaujame ir per žolę bei nuobirynus užlipam ant perėjos. Čia randam nedidelį ežeriuką ir ledynėlį.</p>	Debesuota retkarčiais palyja

				<p>Viršuje praleidžiam ~1.5 val. ir pradėdame nusileidinėti nuo perėjos netoli Dorbun kalno šlaito. Tą vietą žymi vienas iš turų, kurių ant perėjos yra keletas. Per nuobirynus išeiname į takelį, kuriuo nusileidžiame iki Burnaja upės. Toliau takeliu einame kairiuoju upės krantu. Praeiname košą ir ~1km. nuo jo takas šakojasi, mes sukame į kairę, keliamės briste per upę ir nakvojame kitame upės krante.</p>	
07.18	4	up. Burnaja - up. D. Laba	15	<p>Leidžiamės taku link Labos upės ir toliau einame palei ją į viršų. Takas geras. Pietaujame netoli Azimbos intako. Pradedama stipriai lyti, todėl pietūs užsitęsia. Likusią dienos dalį einame toliau taku. Iki vakaro spėjame</p>	<p>Dieną debesuota retkarčiais palyja. Visą naktį trunkosi perkūnija ir smarkiai lyja</p>

				<p>pakilti ligi paskutinių krūmų ir stojame nakvynei viršutinio Labos slėnio prieigose. Nuo ledynų gana stipriai pučia vėjas. Užuovėjoje palapinėms vietos nėra daug. Netoliese randam dirbtinį grotą, kuris labai praverčia lyjant lietui verdant valgyti.</p>	
07.19	5	up. D. Laba ištakos	4	<p>Iki pietų lyja stiprus lietus. Retkarčiais pragiedrėja. Pavalgome pietus, susikrauname daiktus ir pajudame į viršų. Pastoviai lyja lietus. Kylame ~2 val. į viršų link ledyno. Sustojame nakvynei labai geroje aikštelėje prie pat ledyno. Iš visų pusių vėją užstoja sena morena. Vakare prasigiedrija ir mes spėjame išžvalgyti tolimesnį kelią ligi pat perėjos.</p>	<p>Visą dieną lyja su trumpom pertraukom. Vakare lietus aprimsta</p>

07.20	6	per. Amanauz- up Amanauz- up. Psyš	16	<p>Anksti ryte pajudame į viršų. Morenos viršumi išeiname ant ledyno. Toliau ledynu einame iki perėjos balno(nuo stovyklos viso ~1.5 val. ėjimo). Debesys kabo palei pat perėją, todėl negaišdami leidžiamės žemyn. Iš pradžių viduriu ledyno ~0.5 val. einame žemyn iki ledokričio. Toliau darome turėklus (4x45m) ir kairiu ledyno kraštu nusileidžiame ant morenos. Pietaujame prie ežero. Nuo ežeriuko kylame statmenai į kairę į kalną ant pačio kalnagūbrio atšakos viršaus (~0.5 val.) ir išeiname į taką, kuriuo nusileidžiame iki Amanauzo upės. Čia takas dingsta. Einame palei pat krantą kol vėl išeiname į taką, kuriuo</p>	Iki pietų debesuota. Po pietų pastoviai lyja lietus.
-------	---	---	----	---	--

				<p>pasiekiamo užmetimo vietą. Persikeliam per Amanauzą per nuvirtusią eglę ir upių santakoje stojame nakvynei.</p>	
07.21	7	<p>pusė dienos poilsis-up. Psyš -up. Sekirtme</p>	10	<p>Puikus oras. Džiovinamės daiktus. Maudomės turistinėj pirty. Valgom žemuoges, kurių čia labai daug. Po pietų prisitraukinėjam prie perėjos Čučkurskaja Ščel. Einam visą laiką taku. Psyš ir Sekirtme upių santakoje keliamės per Psyš upę. Perkėlos vietoje pakloti rąstai. Toliau kylame Sekirtme kairiuoju krantu. Per didelį akmenį persikeliamo per upę ir netoli nuo krioklio stojame nakvynei. Viso prisitraukimus užėmė ~6 val. kelio.</p>	Puikus oras
07.22	8	<p>prisitraukimas prie perėjos</p>	3	<p>Iki pietų visą laiką lyja lietus. Apie pietus lietus</p>	<p>Lyja, apsiniaukę, vakare oras šiek tiek</p>

				<p>aprimsta, tačiau kalnai skendi debesyse. Upė labai ištvinę. Keliamės per ją briste, o daiktus perkeliame oro perkėla. Kylame į viršų laikydamiesi kairės pusės. Einame morenos viršumi. Nakvynei stojame ant morenos, šalia ledyno. Visą naktį aplink palapines laksto kalnų ožiai ir neduoda miegoti.</p>	pasitaiso.
07.23	9	per. Čučkorskaja Ščel - up. Kizgyč	11	<p>Iš ryto nelyja, tačiau debesys kabo virš perėjos. Pati perėja panaši į plyšį kalnagūbryje. Nuo morenos nusileidžiame ant ledyno. Nuolatos kildami perkertame ledyną iš kairės į dešinę, užsidedame kates ir įveikiame staigų pakilimą. Toliau per sniegą ir ledą išeiname iki pat perėjos</p>	Apsiniaukę po pietų labai stiprus lietūs, vakare irgi lynoja

				<p>pakilimo. Bergšrunda įveikiame per didelį sniego tiltą kairėje pusėje. Persiverčiam per perėją ir leidžiamės žemyn per uolas į kairę link Kizgyč ledyno. Pradedama lynoti. Ant pačio ledyno nuo uolų nusileidžiam 35 m. diulferiu. Toliau ledynu išeiname ant morenos ir pietaujame. Lietus stiprėja. Kairiu upės krantu leidžiamės žemyn. Prasideda tikra liūtis, aplinkui plaukia akmenys. Pasibaigus liūčiai leidžiamės iki Čiučhur up. ir stojame nakvynei.</p>	
07.24	10	dniovkė	0	<p>Visą dieną lyja lietus. Stovime priešais Čiučhur krioklį ant upės kranto.</p>	
07.25	11	up. Kizgyč-perkėla-up. Bugoičat	15	<p>Leidžiamės taku per mišką pro « velnio malūną » iki</p>	<p>Giedra, šviečia saulė</p>

				<p>Kizgyč upės. Prie upės išeiname žemiau Kizgyč santakos su Bugoičat upe. Kol džiūsta daiktai darome perkėlą. Per upę dviese perbrendame iš antro karto . Įtempiam 35 m dvigubą virvę ir po vieną su sauga brendam į kitą krantą. Toliau judame dešiniu ju upės krantu per mišką. Tako nėra. Per Bugoičat upę persikeliame per nuvirtusią eglę. Mišku dar kurį laiką kylame į viršų ir stojame nakvynei.</p>	
07.26	12	up. Bugoičat- per. 810 str. polka	14	<p>Einame upės slėniu dažnai įveikdami tankius sąžalynus, nes tako nėra. Pagaliau miškas praretėja, tolumoje pasimato kalnas ‘Tiubetejka’. Visą laiką einame kairiuoju Bugoičat up.</p>	Saulėta, geras oras.

				<p>krantu. Prie pat Tiubetejkos kalno, persikeliam per upę per sniego tilta, atsiradusį nuo lavinų. Į perėją pradedam kilti per ledyno atšaką, trikampės viršūnės kairėje pusėje. Nuo ledyno liežuvio iki perėjos pakylam per 3 val. 18 val. stojame nakvynei ant perėjos šalia nedidelio ežeriuko.</p>	
07.27	13	led. Piet. Maruch	7	<p>Anksti ryte nusileidžiam per ledynėį ir nuobiryną ant Piet. Maruch ledyno. Užslenka debesys. Darome žvalgybą ieškodami praėjimo per ledokritį. Rūkas retkarčiais prasklaido, tačiau trumpam. Blogas matomumas ir Kelią pastojusi ledo siena, priverčia pasirinkti antrą pakilimo</p>	Debesuo-ta, rūkas.

				į perėją variantą -apeiti ledokritį iš kairės per uolas. Kadangi rūkas nesisklaido stojame nakvynei.	
07.28	14	per. Piet. Karakaja-led. Š.Karakaja	8	Rūkas išsisklaido tik apie pietus, iki to laiko dulkia smulkus lietus. Išeiname 13 val. ir 2 valandas apeidinėjame ledokritį per uolas. Nusileidžiame ant ledyno Vak. Karakajos perėjos šlaitu. Toliau einame ryšiais, apeidami plyšius iki perėjos, kurią pasiekiamo 18 val. Perėjos balną į dvi dalis skiria uola. Pagal aprašymus galima nusileisti abiem uolos pusėm. Kad būtų greičiau kabiname dvi virve. Tačiau pasirodo, kad nusileidimas dešine puse daug paprastesnis nei kaire, nes	Iki pietų debesys, po pietų išsigiedrija.

				kairėje uolos, o dešinėje - sniegas ir ledas. Toliau nuo perėjos leidžiamės per ledyną iki morenos ir temstant stojame nakvynei.	
07.29	15	per. Š. Aksaut	11	Išiname labai anksti. Greitai nusileidžiame iki ledyno liežuvio. Toliau einame dešiniu krantu, Kalno Brat papėde iki Aksaut ledyno. Toliau kelią link perėjos Š. Aksaut pastoja "Baranji lby". Einame į dešinę per ledokritį pakylame ant morenos ir ja išiname į kairę ant ledyno. Pietaujame. Toliau einame ryšiais laikydamiesi dešinės pusės iki uolų. Toliau einame į kairę iki nedidelio ledokričio, ir jo kaire puse 17.30 val. pakylame ant perėjos. Čia stojame nakvynei.	Geras oras. Saulėta.
07.30	16	led. Džalaučat	6	Nuo ryto iki	Puikus oras

				<p>pietų per uolas leidžiamės iki Džalaučat ledyno. Visą laiką laikomės kairės pusės. Kabiname du turėklus po 40 m. ir pabaigoje vieną diulferį - 40 m. Dar kiek pasileidžiame ir atsiduriame ant "Baranji lby". Nuo jų ant ledyno išeiname per lentynas į dešinę pusę. Ledyno viduryje ant morenos stojame. Pusedienis poilsio.</p>	
07.31	17	per. Džalaučat-led. Dvychgo lovyj-Dombajus	14	<p>Išeiname 9 val. ir per 2 val. pakylame ant Džalaučat perėjos. Iš pradžių pakylame ant ledyno per seną moreną. Toliau einame ledynu. Kryptis - virš. Kvadratnaja dešinys šonas. Nuo perėjos su katėmis leidžiamės iš pradžių ledyno viduriu, toliau į dešinę ir išeiname į alpinistų takelį, kuriuo</p>	Puikus oras.

				nusileidžiame iki apačios. Apačioje Dombajus.	
170					

Žygio išvados ir rezultatai

Pagrindinis žygio rezultatas, kad praeitas beveik visas planuotas maršrutas numatytais terminais ir grafiku. Pamatytas gana didelis ir įvairus kalnų rajonas. Praeita daug perėjų. Kai kurios maršruto atkarpos, įvertinus susiklosčiusias sąlygas buvo praeitos atsarginiais variantais. Žygio pradžioje trukdė pastovūs lietūs, tačiau nežiūrint to, nors ir lėčiau, tačiau judėjome į priekį. Įveikta saugiai ir gana daug rimtų kliūčių. Pasiektas pagrindinis žygio uždavinys - praeiti nuo Archyzo iki Dombajaus palei Pagrindinį Kaukazo kalnagūbrį. Ypač patiko sudėtingas ir gražus Aksaut rajonas. Aplankėm Kizgyč ir Teberdos rezervatus. Žodžiu žygis pavyko .

Perėjų rašteliai:

Eil. Nr.	Perėja	Grupė	Vadovas	Data
1.	Dorbun	Nevinomyjsko	Mščuzov V.S.	96.07.16
2.	Amanauz	Maskvos	-	96.07.01
3.	Čučkurskaja Ščel	Maskvos	Karnauchov B.E.	96.07.18
4.	810 str. polka	Železnovodsko	Berežnoj S. V.	95.08.03
5.	P.Karakaja	Maskvos sr. Kaliningradsko TK	Aleksandrov N. L.	95.08.08
6.	Š.Aksaut	Rostovo prie Dono TK "Vertikalė"	Nazarenko V.	95.08.07
7.	Džalaučat	Kalugos	Pletniova J.G.	96.07.27

Vadovas: Dainius Rusakevičius; tel.: n.: 8-285-20064; d.: 8-22-300593; E-mail: dairus@fm.vtu.lt